

Nr 232

Av herr Hjalmarson m. fl., angående ortsgrupperingen inom skattesystemet.

Sedan riksdagen i december 1956 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om en förutsättningslös utredning rörande dyrortsfrågan, har denna upptagits till behandling av ortsgrupperingsutredningen, vilken redovisat sina ställningstaganden i ett betänkande "Löne- och skattegrupperingarna" (SOU 1957:42).

Vad skattegrupperingen angår skulle enligt utredningens beräkningar ett borttagande av ortsgrupp II innebära ett skattebortfall på 11,8 milj. kronor för staten och 8,8 för kommunerna. Om även ortsgrupp III avskaffades, bleve det sammanlagda skattebortfallet resp. 53,9 och 40,4 milj. kronor. Ett totalt slopande av skattegrupperingen skulle medföra ett skattebortfall på resp. 105,3 och 79,0 milj. kronor. Emellertid skulle även vissa statliga bidrag till kommunerna resp. bidrag från kommunerna till staten, vilka är graderade med hänsyn till kommunernas skatteunderlag, påverkas av den i samband härmed uppkomna skatteunderlagsförändringen. De speciella statsbidragen till kommunerna skulle ökas resp. de kommunala bidragen till staten minskas med ett sammanlagt belopp av ca 10 milj. kronor vid ett fullt avvecklande av dyrortsgrupperingen. I sådant fall skulle vidare compensationen till kommunerna i samband med ortsavdragsreformen komma att stiga med ca 10 milj. kronor under de år då full compensation utgår.

Under förutsättning att någon compensation icke utgår till kommunerna för skatteunderlagsbortfallet och att det kommunala uttaxeringsbehovet inte ändras skulle ett borttagande av ortsgrupp II leda till en utdebiteringshöjning inom de 393 berörda kommunerna på — inkl. landstingsskatten — högst 26 och lägst 9 öre per skattekrona. Ett fullständigt avskrivande av skattegrupperingen skulle beröra 960 kommuner och medföra utdebiteringshöjningar på högst 86 och lägst 10 öre per skattekrona. I dessa siffror ingår dock icke verkningarna av de ökade statsbidrag resp. minskade kommunbidrag som skulle föranledas av den uppkomna skatteunderlagsminskningen. I genomsnitt skulle utdebiteringshöjningarna härigenom reduceras med ungefär $1/5$. De maximala siffrorna skulle uppenbarligen nedgå mera.

Utredningen har funnit väsentliga skäl tala för att skattegrupperingen efter hand helt avvecklas. Med hänsyn till den bekymmersamma statsfinansiella situationen vill utredningen emellertid tills vidare

inte gå längre än till att förorda ett avskrivande fr. o. m. den 1 januari 1959 av ortsgrupp II, varigenom sålunda de lägsta Ortsavdragen skulle bestämmas efter ortsgrupp III. Härigenom skulle uppnås en reduktion av spännvidden mellan högsta och lägsta ortsgrupp från 12 till 8 %. I övrigt förordar utredningen, att statsmakterna fattar principbeslut om att slopa skattegrupperingen och införa enhetliga skattefria avdrag vid beskattningen, motsvarande nu gällande Ortsavdrag i ortsgrupp V. Den fortsatta avvecklingen bör enligt utredningens mening ske etappvis och i den takt detta från statsfinansiella och kommunalekonomiska synpunkter bedömes vara möjligt. Någon kompensation till kommunerna för uppkommande inkomstminskning anser utredningen inte böra komma i fråga.

Vi delar den uppfattning som kommit till uttryck i ortsgrupeeringsutredningens betänkande. Det synes stå utom allt tvivel att en utjämning av levnadskostnaderna inom landet ägt rum. I den mån man alltjämt kan finna skiljaktigheter, t. ex. i fråga om hyror, torde dessa i det väsentligaste förklaras av standardskillnader. I de s. k. billiga orterna, till vilka i allmänhet torde räknas glesbebyggda trakter å den rena landsbygden, förekommer därtill en hel del kostnader som knappast kan statistiskt mätas. Möjligheterna till utbildning och till differentierat och allsidigt kulturutbyte är över huvud taget väsentligt lägre på landsbygden. För att invånarna i kommuner inom de lägre ortsgrupperna i olika avseenden skall kunna komma på någorlunda jämställd fot med människor bosatta i det stora flertalet kommuner inom de högre ortsgrupperna fordras därför alldeles speciella kostnadskrävande åtgärder för resor m. m.

Vi biträder sålunda utredningens förslag om att riksdagen nu bör i princip uttala sig för skattegrupperingens totala avveckling och införande av enhetliga Ortsavdrag av den storlek som nu gäller för ortsgrupp V. I likhet med utredningen finner vi vidare, att speciellt statsfinansiella skäl talar för att riksdagen tills vidare begränsar sig till att avskaffa ortsgrupp II, vilket synes oss böra ske fr. o. m. den 1 januari 1959. Såsom framgår av de statistiska beräkningarna i betänkandet skulle verkningarna härav med avseende å kommunernas utdebiteringar bli ganska obetydliga. Behov av kompensation från statens sida till kommunerna föreligger därför icke.

Under återopande av vad vi här anfört hemställer vi,
att riksdagen måtte

- 1) i princip besluta, att skattegrupperingen skall avskaffas,
- 2) antaga följande

Förslag

till

Förordning om antalet ortsgupper vid skattegrupperingen.

Härigenom förordnas, att antalet ortsgupper, som avses i 48 § 1 mom. kommunalskattelagen och 8 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall fr. o. m. den 1 januari 1959 tills vidare utgöra tre (ortsgrupp III — ortsgrupp V).

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. I samband därmed skall förordningen den 5 juni 1953 om antalet ortsgupper vid skattegrupperingen (nr 406) upphöra att gälla.

Stockholm den 25 januari 1958

Jarl Hjalmarson

Martin Skoglund

Leif Cassel

Elis Håstad

Einar Haeggblom

T. G. von Seth

Ernst V. Staxäng

Carl Östlund